

Instruktionshäfte

Materialproducenter

Redaktionsarbete, instruktioner och uppgifter: Mari Huotari, Essi Ikonen ja Salla Vainio

Bilder: Johanna Nordblad, www.johannanordblad.com

Layout: Mari Huotari

Översättning: Tuomas Anttila

Sakkunniga

Lutherska kyrkorummet: Mika Aspinen, Katarina Engström, Juhani Holma och Helena Tuominen. *Kyrkans utbildningscentral.*

Moskén: Ramil Belyaev, *Suomen Islam-seurakunta.*

Ortodoxa kyrkorummet: Risto Aikonen, Östra-Finlands universitet. Kaarina Lyhykäinen, *Helsingfors ortodoxa församling.*

Utgivare: Agricola-opintokeskus, Träskända

© Seurakuntaopisto/Agricola-opintokeskus 2019

Utforska rummet – Agricola-opintokeskuksen julkaisuja 5

ISSN 2489-3986 (webpublication)

utforska rummet – materialet innehåller:

Instruktionshäfte

Föremålskort

- Lutherska kyrkorummet
- Moskén
- Ortodoxa kyrkorummet

*Avgiftsfritt material på webben:
www.uskonnonopetus.fi/tutkitilaa*

KYRKOSTYRELSEN[†]

Kulturarvet som Lärmiljö

Om du lyfter upp blicken från texten och fäster den medvetet på din omgivning, lägger du märke till nya saker i den. Kanske lägger du märke till färgerna som är harmoniska eller inte. Eller hur formerna, ljus och skuggor i omgivningen för din blick vidare. Kanske fäster du uppmärksamhet på ljud och dofter, som är närvarande omkring dig eller lite mera på avstånd. Genom att utforska rummet, dess användning och historia mera grundligt fördjupas din förståelse både av dig själv och den omkringliggande världen. Rummen berättar om oss och påverkar oss likaså.

Alla miljöer, platser, byggnader och föremål bär kulturella betydelser med sig. De berättar om dem som har byggt och använt dem. De berättar om vad som har ansetts vara och fortfarande är viktigt, värdefullt och vackert. De berättar också om vem som har pengar och makt och hur makten har använts. Att bekanta sig med dessa berättelser hjälper en att bygga upp sitt förhållande till den omkringliggande kulturen. Det här kan också bidra till en respektfull dialog i ett samhälle med många åskådningar. Det kan också hjälpa en att lägga märke till och reflektera över sådant som bör förändras i världen.

En **kulturmiljö** möjliggör lärprocesser av mångsidiga kunskaper, färdigheter och attityder. I en autentisk miljö kombineras kunskapen om kulturmiljön till ens egna iakttagelser. Utforskandet av omgivningen med hela sin kropp och genom rörelse i rummet stöder utvecklingen av en känslobaserad relation till omgivningen. Samtidigt fördjupas medvetandet om ens egen relation till näromgivningen, kulturen och gemenskapens historia och rötter.

Lärmiljön består utöver rummet av individer, som deltar i lärprocessen, växelverkan mellan dem, deras verksamhet och mål samt verktygen som används för lärandet. En god lärmiljö är alltid målinriktad, tillräckligt komplex och interaktiv. Därutöver inspirerar den till etisk reflektion och ger verktyg för att utvärdera lärprocessen. Bara ett rum är inte tillräckligt, utan det behövs en plan och verktyg för att förverkliga den.

Den pedagogiska modellen för materialet Utforska rummet erbjuder verktyg för att bygga upp en lärprocess i ett kulturellt rum. Modellen är planerad särskilt med tanke på **multimodala färdigheter** i anknytning till materiell (t.ex. byggnader och artefakter) och immateriell kultur (verksamhet och traditioner).

Enligt modellen Utforska rummet (Upplev, läs och skapa ett rum) utvecklas nämnda färdigheter **holistiskt**. Multimodaliteten är en del av holismen nämligen att man fäster uppmärksamhet på hur olika symbolsystem och vetenskapsgrenar förmedlar kunskap till oss om omgivningen som vi betraktar. Holismen innebär även att den studerandes **hela person** tas i beaktande i lärprocessen: uppgifterna är utformade så att de lockar betraktaren att skapa och utforska olika slags personliga betydelser som rummet aktualiserar hos henne.

Den pedagogiska modellen för materialet Utforska rummet kan användas för att studera vilket rum som helst. Materialet innehåller färdiga verktyg för att planera en lärprocess i en kyrka eller i en moské.

Olika arbetsskeden

Avgiftsfritt material på webben:
www.uskonnonopetus.fi/tutkitilaa

1. Upplev rummet

Lyssna, dofta, känn, se
och rör dig runt omkring

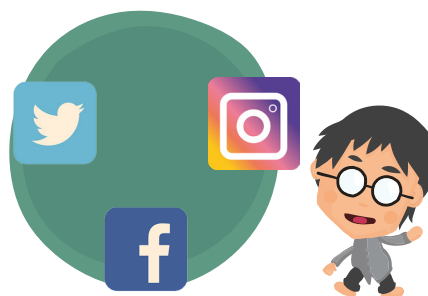
2. Tolka rummet

Genom enskilda föremål
och helhetsskapande
lärande

3. Skapa rummet

Banda in ljud eller filma,
fotografera, rita, måla,
forma, skriva, tonsätta,
berätta en berättelse eller
iscensätta ett skådespel

Dela rummet

Du kan dela bilder av olika
arbetsskeden eller själva
slutresultatet: #utforskarummet
#tutkitilaa #uskonnonopetusfi

Alternativa sätt att utforska rummet

Kombinera delar av materialet enligt eget tycke beroende på målgruppen och tiden som finns till förfogande. Du kan använda materialet innan ni besöker utrymmet, i rummet eller efter besöket. Det är också möjligt att bygga upp ett rum i själva klassrummet. Elever kan dokumentera sina svar på papper, på telefonen, på skolans elektroniska plattform, eller genom att filma och banda ljud med sina telefoner. På detta sätt kan man lätt återkoppla till erfarenheterna från besöket även efteråt och utnyttja dessa i Skapa rummet -uppgifterna.

Genom föremålen

Frågekort om byggnaden innan besöket på skolan – Upplev rummet -arbete – Tolka rummet genom föremålen med hjälp av föremålskorten – Skapa rummet-arbete på skolan och slutkoll

Genom helheten

Upplev rummet -arbete – Tolka rummet genom helheten med hjälp av en expert från ifrågavarande samfundet – Skapa rummet på plats och ställe – Slutkoll via en elektronisk plattform där eleverna kan se och kommentera varandras alster.

Genom en specifik synvinkel eller ett tema

Upplev rummet -arbete – Tolka rummet genom en specifik synvinkel eller ett tema – Skapa rummet och slutkoll på plats och ställe

Skapa rummet på skolan eller i naturen

Om ni inte kan besöka rummet, kan ni i stället förverkliga Tolka rummet -arbetet genom föremålskorten och motsvarande bilder på en valfri plats. Bekanta er först med rummet med hjälp av bilden. Bygg sedan en egen kulturmiljö genom att placera föremålskorten på t.ex. klassrumsväggarna. Sedan kan ni producera eget innehåll till föremålen och rummet överlag. Bjud in gäster till ert rum och låt dem bekanta sig med ert arbete.

Guidad tur och användning av materialet

I fall ni besöker en kulturmiljö med möjlighet till guidad tur kan ni redan innan besöket eller efteråt arbeta med föremålen med hjälp av föremålskorten.

Uppliv rummet

Tillsammans

1. Använd dina sinnen för att känna in rummet

Placera dig så att dina händer är tomma och du har rum runt omkring dig. Stå bekvämt. Se dig omkring i lugn och ro en liten stund. Lyssna in vilka tankar och känslor rummet väcker hos dig. Slut dina ögon och öppna dem först när du får anvisning om det. Andas lugnt djupt in och ut några gånger. Reflektera tyst enligt följande instruktioner. Håll dina ögon fortfarande slutna och föreställ dig hur du ser dig omkring i rummet där du står i dina tankar.

- Hur känns det i detta rum? Har du kallt eller varmt eller känns det lagom?
- Vilka ljud hör du?
- Vilka lukter och dofter känner du?
- Hurudan är stämningen i det här rummet?
- Öppna nu dina ögon och titta omkring dig lugnt utan att röra på dig. Låt blicken vandra från den ena sidan till den andra. Titta också uppåt ovanför ditt huvud och neråt på dina fötter.
- Vilka former ser du? Är de runda eller kantiga?
- Vilka färger ser du? Är de kalla eller varma?
- Vilka ljus och vilka skuggor ser du? Varifrån kommer ljuset och skuggorna?
- Är rummet rymligt eller trångt? Vad beror det på?
- Hur påverkar rummet hur människor rör sig här?
- Vad anser du är den viktigaste platsen i rummet? Hur märks det?
- Vilka föremål eller saker ser du? Är de hårda eller mjuka?
Hur skulle de kännas mot din hud?
- Sök med din blick en plats i rummet som har någonting bekant över sig eller som känns annorlunda eller ser intressant ut. Gå långsamt fram till platsen, saken eller föremålet eller nära den. Känn och rör på den, hur känns det för dig?

Diskutera era upplevelser. Hur kändes det att närma sig rummet på detta sätt? Vad hörde du och doftade du på? Vilka iakttagelser gjorde du om föremålen, sakerna och deras ytor? Vad kändes roligast och vad kändes svårast? Vad skulle du ännu velat ha gjort eller provat på? Dela era tankar under en stund tillsammans.

Uppliv rummet

Tillsammans

2. Känslorna i rummet

Vi rör oss lugnt i rummet. Handledaren nämner olika slags känslor en i taget, t.ex. rör dig glatt, med rädsla, argsint, snabbt! Eleverna ändrar sina rörelser enligt känslan. Vi ser oss runt omkring. Vi söker saker som hör ihop med olika känslor, t.ex. vad som är glatt eller ledsamt i rummet. Till slut kan man diskutera tillsammans hurudant rummet är.

3. Formerna i rummet

Bilda en kö och varje elev söker en form i rummet. Den som är först i kön leder gruppen till formen som eleven hittat. Andra följer efter och imiterar ledarens rörelser. Ledaren stannar när han/hon är framme och frågar vilken form det är fråga om. Den första eleven byter plats och blir sist i kön, följande elev blir en ny ledare. Tips: Du kan dela gruppen i flera olika köer.

4. Färgerna i rummet

Vi ser oss runt omkring och namnger olika färger i rummet. På golvet eller på marken lägger vi pennor, papper eller andra föremål i olika färger. Eleverna lägger färgerna i minnet och sluter sina ögon. En färg tas bort. Eleverna öppnar sina ögon och flyttar sig i rummet till färgen som saknas. Övningen upprepas några gånger så att rörelsen i rummet blir naturlig. Tips: Färgerna kan också finnas i elevernas kläder.

I uppgifterna 3 och 4 kan ni byta ut forskningsobjektet. Ni kan också forska i materialen i rummet i stil med uppgifterna 3 och 4.

Självständigt
eller i grupp

Tolka rummet

Efter att ni jobbat med frågorna kring upplevelser i rummet välj ett av följande alternativ eller gör en egen tillämpning av dessa. Båda alternativen kan förverkligas i samarbete med församlingens/samfundets representanter. Då fungerar han/hon som expert i rummet och kan svara på elevernas frågor och/eller ge exempel på rummets användning. Planera i så fall besöket tillsammans med experten och dela materialet med varandra.

1. Tolka rummet genom föremålen

Vad behöver du?

Föremålskortet för hela gruppen.

Förberedelser innan besöket:

- Printa korten dubbelsidigt så att frågorna kommer på andra sidan av föremålsbilderna.
- Ni kan använda er av frågekortet om byggnaden innan ni går in i rummet.
- Välj ordningsföljden för elevernas arbete och hur eleverna skall dokumentera sitt besök medan de arbetar med korten.
- Kom överens på förhand hur ni vill förverkliga Skapa rummet -arbetet antingen under besöket eller först efteråt.

Arbete i rummet:

1. Ta ett kort, sök kortets föremål i rummet och gå fram till det.
2. Svara på frågorna som finns på andra sidan av kortet.
3. Sök tilläggsinformation med hjälp av mobilapparater eller ställ frågor till en eventuell expert i rummet.
4. Upprepa arbetet med så många kort som du hinner med.

Tolka rummet

Självständigt
eller i grupp

Efter att ni jobbat med frågorna kring upplevelser i rummet välj ett av följande alternativ eller gör en egen tillämpning av dessa. Båda alternativen kan förverkligas i samarbete med församlingens/samfundets representanter. Då fungerar han/hon som expert i rummet och kan svara på elevernas frågor och/eller ge exempel på rummets användning. Planera i så fall besöket tillsammans med experten och dela materialet med varandra.

2. Tolka rummet genom helheten

Vad behöver du?

En färdig bild av ett motsvarande rum, elektroniskt eller på papper.

Förberedelser innan besöket:

- Välj hur eleverna skall dokumentera sitt besök medan de arbetar med bilden.
- Kom överens på förhand hur ni vill förverkliga Skapa rummet -arbetet antingen under besöket eller först efteråt.

Arbete i rummet:

1. Jämför bilden med rummet som ni besöker.
2. Sök efter motsvarande föremål och detaljer i rummet.
3. Vilka skillnader lägger du märke till?
4. Studera valfria föremål med hjälp av föremålskortet.
5. Sök tilläggsinformation med hjälp av mobilapparater eller ställ frågor till en eventuell expert i rummet.

Skapa rummet

Självständigt
eller i grupp

Välj en kreativ uppgift som bäst tjänar din grupp. Det kreativa arbetet kan göras i samband med besöket eller först efteråt. Du kan anknyta det kreativa arbetet även till teman och frågor som behandlas på din kurs.

Instruktioner:

Skapa ett alster som utökar betraktarens förståelse av rummet eller av ett utvalt föremål och orsaken till dess funktion i rummet. Du kan t.ex. banda in ljud, filma, fotografera, rita, måla, forma, skriva, tonsätta eller iscensätta ett skådespel.

Exempel på Skapa rummet -arbeten:

1. Videoblogg om besöket

Skapa en videoblogg där ni berättar om ert besök till rummet. Ni kan filma material till videobloggen under ert besök eller efter det. Svara på följande frågor i videobloggen: Vilket rum besökte ni? Hur var rummet? Vad lärde ni er för nytt? Vad var mest intressant? Sträva efter att utöka tittarnas förståelse av rummet eller teman i anknytning till det. Dela videobloggen på ett överenskommet sätt.

2. Lek tafatt

Du får ett kort som föreställer något föremål i rummet. Vad handlar det om? Varför finns det i rummet? Vad används det till? Inta en ställning som anknyter till saken eller dess betydelse i rummet. Visa den åt andra. Andra försöker gissa vad det handlar om. Gör det samma med några föremål. Välj tre ställningar som ni använder i tafatt leken. När man blir fast i leken, intar man någon av de tre ställningarna. Man kan frigöras genom att vidröras eller genom att nämnas vid föremålets namn.

Självständigt
eller i grupp

Skapa rummet

3. Skapa rummet i klassen

Hur såg rummet ut som ni besökte? Vilka olika saker, föremål och drag fanns det i rummet? Bygg rummet i er klass, sal eller utomhus genom att använda föremålskorterna. Du får ett föremålskort som finns i rummet. Fundera, var föremålet kunde ligga i fall ni skulle skapa rummet själv. Diskutera era upplevelser tillsammans: Vilka tankar väckte besöket och vad blev ni och fundera på?

4. Berätta om rummet

Välj något föremål från rummet och bekanta dig noggrant med det. Filma en video eller banda en ljudfil om föremålet där du med egna ord svarar på kortets frågor. Målsättningen är att förklara för andra föremålets funktion i rummet och utöka deras förståelse om det samma. Uppgiften kan utföras individuellt eller i grupp. Du kan också förverkliga innehållet i form av en plansch eller ett bildspel. Dela ert arbete på ett överenskommet sätt.

5. Visuella alster

Vad i rummet var sådant som du blev mest intresserad av? Vad tyckte du mycket om eller vad väckte många frågor hos dig? Skapa med hjälp av en valfri teknik, t.ex. genom att rita, måla, pyssla eller forma av lera ett alster av rummet eller en del av det. Du kan också söka efter motsvarande bilder från internet och skapa ett bildspel eller en plansch av dessa. Begrunda alstren tillsammans och diskutera tankar som dessa väckte hos er genom att lyssna på varandra och genom att ge uppmuntrande kommentarer.

Bilagor och Litteratur

Du hittar utforska rummet - materialet på webben:
www.uskonnonopetus.fi/materiaalit

Övrigt material (på svenska)

Skolan och kyrkan. Kyrkostyrelsen (KCSA):

<http://skolanochkyrkan.evl.fi/material/religionsundervisning/kyrkopedagogik-att-uppleva-kyrkan-med-alla-sinnen/>

Thomas Pfitzinger-Drewes 2012.

Upplev kyrkorummet. Kyrkopedagogik för alla åldrar. Varberg: Argument förlag AB
Bläddra i boken: https://issuu.com/argumentforlag/docs/upplev_kyrkorummet?e=7553651/6465520

Kyrkopedagogik - Att uppleva kyrkorummet i alla åldrar. Föreningen för Kyrkopedagogik i Sverige.

<https://kyrkopedagogik.wordpress.com/>

Sören Dalevi och Christina Osbeck 2012.

Kyrkopedagogik i Munkfors - En utvärdering av ett samarbetsprojekt skola-kyrka. Studier i de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik nr 20.

<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:556256/FULLTEXT01.pdf>

Hans Bolin, Siiri Irskog & Anna McWilliams 2018.

Lärarhandledning för SFI-undervisning i kulturmiljöer. Södertörn arkeologiska rapporter och studier.

<http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1264496/FULLTEXT01.pdf>

Undervisa om världsarven. Svenska Unescorådet

<https://www.unesco.se/kultur/varldsarv/unescos-skolprojekt-om-varldsarven/>

Bilagor och Litteratur

Läs mera (på finska)

Järnefelt, Heljä. Kulttuuriperintö ja uskonnonopetus. Edu.fi.

http://www.edu.fi/download/124511_yhdessa_oppimaan_kulttuuriperinto.pdf

Koulujen kulttuuriperintöopetus. Edu.fi.

http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/teemat/kulttuuriperintöopetus/koulujen_kulttuuriperintöopetus

Maailmanperintökohteet. Suomen YK-liitto.

<http://www.ykliitto.fi/yk70v/kulttuurinen/maailmanperintökohteet>

Räsänen, Marjo 2015. Visuaalisen kulttuurin monilukukirja. Helsinki: Aalto –yliopisto.

Venäläinen, Päivi (toim.) 2008. Kulttuuriperintö oppimisympäristönä. Suomen museoliiton julkaisuja 58. http://edu.fi/download/124309_Kulttuuriperinto_ja_oppiminen.pdf